

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Warszawa, dnia 29 stycznia 2014 r.

GZsd-0700-4/14

M. Godevska W. Obłuski
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 28.01.14
nr 501 podpis. *M*

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP**

Dot. BPS/043-46-2001/13

Odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Piotra Zientarskiego złożone podczas 46 posiedzenia Senatu RP w dniu 18 grudnia 2013 r. w sprawie bezumownego użytkowania nieruchomości uprzejmie informuję, co następuje.

Zgodnie z art. 124 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 z dnia 9 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1290/2005, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz. Urz. UE L 30 z 31.01.2009, str. 16, z późn. zm.), działki rolne objęte systemem jednolitej płatności obszarowej znajdują się w posiadaniu rolnika w dniu ustalonym przez państwo członkowskie. Jednocześnie, zgodnie z art. 2 lit. a przywołanego rozporządzenia, rolnik oznacza osobę fizyczną lub prawną lub grupę osób fizycznych lub prawnych, bez względu na status prawny takiej grupy i jej członków w świetle prawa krajowego, których gospodarstwo rolne znajduje się na terytorium Wspólnoty, oraz która prowadzi działalność rolniczą. Natomiast w myśl art. 2 lit. b rozporządzenia 73/2009, gospodarstwo oznacza wszystkie jednostki produkcyjne zarządzane przez rolnika znajdujące się na terytorium tego samego państwa członkowskiego. Przez działalność rolniczą należy natomiast rozumieć produkcję, hodowlę lub uprawę produktów rolnych, włączając w to zbiory, dojenie, chów zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich, lub utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska zgodnie z art. 2 lit. c rozporządzenia nr 73/2009. Natomiast płatność bezpośrednia,

zdefiniowana w art. 2 lit. d ww. rozporządzenia, oznacza płatność przyznawaną bezpośrednio rolnikom w ramach systemu wsparcia wymienionego w załączniku I do rozporządzenia nr 73/2009, czyli jedynie osobom prowadzącym przytoczoną powyżej działalność rolniczą.

Przytoczone przepisy Unii Europejskiej nie uzależniają prawa do uzyskiwania płatności od posiadania tytułu prawnego do gruntów rolnych. Bezpośrednim celem płatności bezpośrednich jest bowiem wsparcie dochodów rolników, a więc osób faktycznie prowadzących działalność rolniczą.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że płatności są przyznawane posiadaczowi działek rolnych, niezależnie od tytułu prawnego do tych działek. Jednocześnie ustawodawca krajowy nie może swobodnie kształtować rozwiązań w zakresie posiadania tytułu prawnego do gruntów rolnych w celu uzyskania płatności bezpośrednich. Próba uzależnienia przyznania płatności od posiadania tytułu do gruntów, mogłaby zostać oceniona jako niedopuszczalne uzupełnienie przepisów Unii Europejskiej albo naruszenie zakazu dokonywania przez państwa członkowskie „wiążącej wykładni” rozporządzenia wspólnotowego. Przepisy rozporządzenia nr 73/2009 nie upoważniają bowiem państwa członkowskiego do uregulowania tej kwestii. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 lutego 1970 r. sygn. akt 40/69 Bollman, „Ponieważ rozporządzenie nr 73/2009 wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, nie mogą one – chyba, że co innego stanowi rozporządzenie – podejmować działań na rzecz wykonania tego rozporządzenia, których przedmiotem byłaby zmiana znaczenia lub uzupełnienie jego przepisów. W zakresie, w jakim państwa członkowskie przekazały kompetencje stanowienia prawa (...) Wspólnotom, tracą one uprawnienie do stanowienia prawa w tej dziedzinie.” „Bezpośrednie stosowanie rozporządzenia zakłada, iż rozporządzenie wchodzi w życie, wywierając skutek na korzyść lub obciążając podmioty prawne, nie wymagając przy tym jakichkolwiek działań w celu transformacji w prawo krajowe. (...) Państwa członkowskie nie mogą tym samym podejmować żadnych działań, które naruszałoby wspólnotowy charakter przepisów rozporządzenia i wynikających z nich skutków w odniesieniu do jednostki.(....). Nawet, jeżeli administracja poszczególnych państw członkowskich – w przypadku trudności interpretacyjnych - może czuć się zmuszona do podejmowania działań na rzecz wykonania wspólnotowego rozporządzenia i przy tej okazji do wyjaśniania wątpliwości, to może czynić to jedynie przy poszanowaniu postanowień wspólnotowych. W szczególności urzędy poszczególnych państw

członkowskich nie mogą ustalać wiążących reguł interpretacji” (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 1978 r. sygn. akt 94/77 Fratelli Zerbone Snc przeciwko Amministrazione delle finanze dello Stato).

Państwa członkowskie nie zostały upoważnione do precyzowania czy interpretowania w przepisach krajowych pojęcia „posiadanie”, o którym mowa w art. 124 ust. 2 rozporządzenia 73/2009. W szczególności nie zostały upoważnione do wskazywania, czy posiadanie ma być legalne, czy nielegalne. Wszelka „ingerencja” w tym zakresie mogłaby się wiązać z niekorzystnymi konsekwencjami dla Rzeczypospolitej Polskiej, w tym, z wniesieniem skargi do Trybunału Sprawiedliwości.

Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że w ramach obowiązujących regulacji prawnych istnieje możliwość wykluczenia ze wsparcia osób, które faktycznie nie prowadzą działalności rolniczej, a jedynie stwarzają pozory jej prowadzenia. W sytuacji, gdy np. w wyniku kontroli krzyżowej wniosków okaże się, że o przyznanie płatności do tych samych użytków ubiega się więcej niż jeden rolnik, lub gdy pojawiają się przesłanki wskazujące, że rolnik ubiegający się o przyznanie płatności nie jest użytkownikiem gruntów zadeklarowanych we wniosku, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przeprowadza postępowanie wyjaśniające, mające na celu ustalenie, czy rolnikowi, który złożył wniosek o przyznanie płatności, rzeczywiście one przysługują. Jednocześnie należy zauważyć, że zgodnie z art. 30 rozporządzenia Rady nr 73/2009, nie naruszając szczególnych przepisów odnoszących się do poszczególnych systemów wsparcia, nie dokonuje się żadnych płatności na rzecz beneficjentów, w odniesieniu do których ustalono, że sztucznie stworzyli warunki wymagane do otrzymania takich płatności, aby uzyskać korzyści sprzeczne z celami danego systemu wsparcia.

Sprawa bezprawnego użytkowania spornych działek może być również przedmiotem rozstrzygnięć o charakterze cywilnoprawnym, dochodzonych przed sądami powszechnymi, w tym również w zakresie roszczeń dotyczących utraconych korzyści.

Ponadto w celu zapobieżenia występowania przypadków bezumownego użytkowania nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi pismem z dnia 26 sierpnia 2013 r. wskazał Prezesowi Agencji Nieruchomości Rolnych, że Agencja Nieruchomości Rolnych powinna:

- 1) zgłaszać przypadki bezumownego użytkowania nieruchomości Zasobu do Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa celem sprawdzenia

czy nie zachodzą przesłanki do zastosowania art. 30 rozporządzenia Rady (UE) nr 73/2009, w myśl którego „...nie dokonuje się żadnych płatności na rzecz beneficjentów, w odniesieniu do których ustalono, że sztucznie stworzyli warunki wymagane do otrzymania takich płatności, aby uzyskać korzyści sprzeczne z celami danego systemu wsparcia.”;

- 2) stosować art. 343 Kodeksu cywilnego zgodnie, z którym posiadacz może:
 - a) zastosować obronę konieczną, ażeby odeprzeć samowolne naruszenie posiadania,
 - b) niezwłocznie po samowolnym naruszeniu posiadania przywrócić własnym działaniem stan poprzedni; nie wolno mu jednak stosować przy tym przemocy względem osób;
- 3) zgłaszać przypadki bezumownego użytkowania nieruchomości:
 - a) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
 - b) Centralnemu Biuru Śledczemu,
 - c) Urzędowi Skarbowemu w przypadku gdy bezumownym użytkownikiem jest osoba prawna,
 - d) Gminie w celu wyegzekwowania należnego podatku rolnego;
- 4) dochodzić od bezumownego użytkownika nieruchomości zwrotu uiszczzonego przez Agencję Nieruchomości Rolnych podatku rolnego.

Ponadto obecnie w Sejmie RP trwają prace nad poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (druk nr 1925), który przewiduje zwiększenie wysokości wynagrodzenia przysługującego Agencji z tytułu bezumownego użytkowania nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa z 5-krotności do 20-krotności wywoławczej wysokości czynszu, który byłby należny od tej nieruchomości, gdyby była ona przedmiotem umowy dzierżawy po przeprowadzeniu przetargu. Ponadto Agencja do egzekucji należności z tego tytułu będzie mogła stosować przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Regulacje te mają na celu przeciwdziałać przypadkom bezumownego użytkowania nieruchomości, a także ułatwić egzekucję należności z tego tytułu. Zwiększenie opłat z tytułu bezumownego użytkowania nieruchomości Zasobu z pewnością ograniczy występowanie tego typu przypadków a także zrekompensuje straty poniesione z tego tytułu.

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SEKRETARZ STANU

Kazimierz Plocke